

ГЕОРГИ МАЛИНОВ

ИГРАТА „ЖИВОТ“

chitanka.info

Хотелът беше малък и спретнат. Стоварихме багажа си в средата на просторно фойе и се увихме около представителя на авиокомпанията като гладни горски комари около заблуден турист. Човекът така се бе шашнал, че не можеше да говори. За сметка на това ние говорехме едновременно: Кога ще излетим? Колко време ще останем тук? Има ли телефон? Няма ли резервен самолет? Къде е барът?

Последният въпрос май беше най-смислен. Когато на шест хиляди метра височина, както забеляза седящият до мене свещеник твърде близо до шефа, изведнъж разбереш, че със самолета става нещо, когато под тебе е катранена нощ и не знаеш в коя точка на света си, когато сред унизителни мъжки писъци и женски вопли самолетът все пак успява да кацне неznam си къде, и сред ужасна мъгла и виелица се добереш до някакво обитаемо място какво ти остава друго освен да попиташ къде е барът. И съм сигурен, че повечето ще го направят с удоволствие. Летяхме над Русия, над безкрайните земи между Сибир и Хималаите и цяло чудо бе, че се намери летище, с което да успеем да се свържем и да ни приеме, преди самолетът ни да премине в друго агрегатно състояние и да се появим на първа страница на утрешните вестници. Настаниха ни в хотела, а капитанът на самолета се опита да ни увери, че на другата сутрин, най-късно следобед ще излетим. Като го гледах как нервно намества красивата си фуражка, ми стана ясно, че не ни мърдат поне два дни престой в това забравено от бога и Аерофлот дивно градче Комаровск, както разбрах после — бивше... но за това после. Уморени след преживения ужас и успокоени, че пътуването с Танатос засега се отлага, се настанихме по стаите и като най-обикновени туристи се отдадохме на занимания, на каквито се отдават най-обикновено туристите. Стаята беше уютно обзаведена, като за хотел — мека мебел, елегантна маса и стени, накичени с репродукции от картини на Шишкин. Постоях половин час под душа с намерение да измия спомените от преживения ужас. Колкото и да се правя на смел, трябва да си призная, че направо се сбръчках от страх, когато на шест хиляди метра височина самолетът реши да се разпада. Топлите струи, които излизаха от зле закрепения душ, помогнаха само наполовина. В смисъл, че измиха само миризмата на страхливата пот, която се бе изляла от мене. Но душата, душата — тя жадуваше за по-сериозен душ, и преоблечен в чиста риза, аз се отправих към бара,

какъвто, надявах се, имаше в този хотел. На рецепцията стояха две момичета — красиви момичета, които ми се усмигнаха приветливо.

Събрах всичките си познания по руски език и ги заговорих.

— Добър вечер — казах аз. — Имам нужда от отпускане.

Момичетата се напрегнаха леко, както ми се стори, но усмивката не слезе от лицата им.

— Имам предвид нещо за пиене. Има ли тук бар? — продължих упорито. — Ресторант, кафе, бистро, пивная...?

Без да промени емоционалния си израз, едната ми посочи дъното на дълъг коридор, където с големи синкави букви пишеше „БАР“. Мислех да си поговоря още малко с тях, но нещо в държанието им ме сепна, въпреки услужливите усмивки, с които се бяха накичили. Отправих се към примамливия надпис с някакво тревожно чувство. Барът беше като всеки бар — тъмен, с шарени лампи, които наместо да излъчват светлина, явно бяха слуги на мрака, и празен. Забелязал съм, че обикновено баровете по летищните хотели са празни. Моите спътници от злополучния самолет сигурно се бяха натъпкали с успокоителни и се мъчеха да заспят, мислейки си, че Хипнос ще им донесе успокоение, сякаш не знаеха, че сънят на разума ражда чудовища. Приблжих се до бара. Зад него стоеше едър мъж, облечен с бяла риза. Имаше приветлива руска физиономия и, колкото и да е странно, бършеше чаши.

— Здравсти — небрежно поздравих аз.

Той ме погледна и кимна с глава. За момент помислих, че може и да не е руснак, но той остави идеално лъснатата чаша и ме попита:

— Какво да бъде?

Не чаках втора покана:

— Ами... Водка — не посмях да поръчам друго аз.

Той измъкна като фокусник запотена бутилка с някакъв шарен етикет и сръчно ми наля. Не бях уточнявал вида на поръчката, но според мен ми наля около половин литър. Отпих предпазливо, като преди това символично повдигнах чашата за наздравица. В отговор той се усмигна широко, при което откри няколко реда зъби, които, както биха отбелязали Илф и Петров, растяха не един до друг, а през един, и извади бутилка кока-кола.

— Приятно ми е. Юрий. — чукна се с колата той.

Има си хас да се казваше иначе. Бързо се сприятелих с Юрий. И колкото повече намаляваше количеството водка в чашата ми, толкова повече ми ставаше приятно и уютно и тревожното чувство, с което влязох в бара, се скри някъде.

— Как каза, че се нарича градът ви? — попитах новия си познат.

— Сега е Комаровск, а преди беше номер 424К — отвърна той, както ми се стори, неохотно, или по-скоро с някаква печал.

Наострих сетива.

— Секретен град ли е бил? И какво правехте тук?

— Всякакви секретни неща. Основното бяха суперкомпютри. Двеста хиляди души, впрегнати да направят от кибернетиката нещо като електрификация. Ентусиазъм плюс съветска власт. Създавахме велики неща, а още по-велики не успяхме да създадем.

— А сега с какво се занимават хората?

Юрий ми наля, без да отговори. За миг се отнесе нанякъде и, както ми се стори, в погледа му проблесна тъга. Отнесох се с уважение към чувствата му и в знак на солидарност надигнах чашата. После той ми наля още веднъж, и още веднъж. Нататък не помня. Събудих се сутринта в моята стая с усещането, че ми е правена трепанация. Навярно така се е чувствал татко Зевс, след като са разцепили главата му, за да изкарат Атина Палада. Горкият. Някак си се довлякох до банята и поднесох пламтящата си глава под душа. Колкото и да е чудно, след половин час бях по-добре. Облякох се и слязох на рецепцията. Вчерашните момичета ги нямаше. Вместо тях стоеше възрастен мъж, който дори не ме погледна, когато приближих. Помислих си, че чете вестник. Беше забил глава над бюрото и не помръдваше. Надникнах зад плота. Нямаше никакъв вестник. Мъжът седеше и просто гледаше пред себе си. Сякаш медитираше, макар че не бях виждал руснак да медитира.

Реших да не го закачам и тихо се отдалечих към изхода на хотела. Почти бях стигнал входната врата и чух зад мен дълбок гърлен глас:

— Летището е затворено поради заледряване. Резервни части ще пристигнат най-вероятно утре вечерта. А полетът ви ще продължи вдругиден.

Това е. Кратко и ясно. Сбогом, симпозиум в Токио, сбогом, впечатляващи мои изказвания. С не много весело настроение излязох

по улиците на бившия секретен град 424К, настоящ Комаровск.

В един фантастичен разказ се описваше град, който живееше без хора. Всичко в него функционираше нормално. Вечер лампите се запалваха, по улиците минаваха цистерни и ги миеха старателно, сутрин магазините отваряха, автобусите спираха акуратно по разписание и спирките на метрото грижливо изпращаха и посрещаха мотрисите. Хора обаче в този град нямаше. Не помня какво ставаше по-нататък, но това описание ме впечатли, така както някой път впечатлява къс от хоризонта или небрежен тон от песен. Е, мога да Ви кажа, че това, което видях по улиците на Комаровск, много приличаше на този разказ. В смисъл, че улиците му бяха абсолютно пусати. Не че имаше малко хора — нямаше нито един човек. Нямаше леки коли, автобуси, камиони. Не се виждаха мотоциклетисти, велосипедисти. Магазините не работеха, павилионите край ъглите бяха затворени и никъде нямаше признак за живот. Времето беше сравнително ясно и въпреки студа и заледените улици с риск да се загубя обиколих няколко пресечки. Навсякъде беше същото. Хората до един или бяха емигрирали за една нощ или се бяха масово натровили с водка например. Не съм суеверен, нито мистик, но пустите улици, затворените магазини и безмерната тишина на града ме принудиха почти тичешком да се прибера в хотела.

На рецепцията все още си стоеше предишният медитиращ мъж. В първия момент си мислех да го заговоря, но после се отказах. Качих се в стаята си и сгрях измръзналото си тяло с обилна вряла вода в банята. После излязох и застанах до прозореца. Помните ли как Кай от „Снежната царица“ седеше залепил лице до мразовития прозорец, гледаше навън и чакаше нещо да се случи. Така и аз стоях на четвъртия етаж на този дивен хотел и гледах от високо миражния град, който изглеждаше като изоставената „Мария Селеста“, като един Мачу Пикчу на севера. Гледах правите му пусати улици, широките тротоари с излъсканите витрини на магазините край тях, мощния, предназначен за паради площад, губещите се в мразовита мъгла покриви на сградите, и се мъчех да разбера какво правя аз тук на това самотно безлюдно място, в този град Комаровск, бивш 424К, и нищо не постигах освен ужасно, отвратително чувство на безизходност и тъга. Но както пише в

една книга: Малцина са призваните да разберат. Успокоен от тази мисъл и от увереността, че не съм нито от „малцината“, нито от „призваните“, аз си легнах в ранния следобед на този непонятен зимен ден.

Събудих се привечер. Все още беше светло, макар че слънцето вече напускаше владенията си. Станах от леглото и се приближих до прозореца. Градът бе оживял и подобно на марионетен театър се бе напълнил с кукли. Куклите си бяха най-обикновени хора, които щъкаха по ледените улици, увити в шалове и прихлупили огромни шапки. Минаваха коли. Появиха се и автобуси, а пред магазините се спираха хора. Някои влизаха вътре, а други просто отминаваха. Това възкресение на изгубения марсиански град обаче не ме вдъхнови особено. Ако пустите улици през деня ме бяха изпълнили със страх и тъга, то тяхното оживяване привечер ме стресна още повече. Може ли цял един град да изчезне през деня и вечер да се съживи? Може ли абсолютно всички хора да са заети през деня с някаква свръхотговорна работа, толкова важна и може би секретна, че ги поглъща изцяло и ги изплюва чак привечер? Може ли от изгрев слънце до залез няколко хиляди хора да се потопят някъде, всички до един? Може — отговорих си аз и при този отговор би трябвало да ме избие студена пот, да ми затракат зъбите и ушите да ми се опънат назад. Градът е зомбясал! Градът е зомбясал, вампирясал, станали са върколаци и караконджули и не издържат и един квант слънчева светлина. Ето защо се крият през деня, а нощем се развихрят по улици и магазини. Друго обяснение нямаше. Би трябвало да направя кръстния знак, но аз подобно на моя приятел Лин, който държи китайски ресторант, съм емоционален материалист и като нищо мога да объркам знака. А както казваше същият този Лин — няма нищо по-опасно от сбъркан знак. Облякох се бавно, като гледах през прозореца самотните същества, които безцелно се скитаха по ледените артерии на Комаровск, бивш секретен град 424К. После излязох от стаята и се отправих към бара.

Тази вечер пиех само минерална вода и гледах Юрий, който небрежно подреждаше чашите на бара, усмихваше се през разредените

си зъби и ми разказваше най-невероятната история, която можеше да съществува. Нещо повече, която можеше да си представите, дори да се съберете двеста глави заедно.

— Няма нищо странно — започна Юрий, — или по-точно не странно, а секретно. От някогашните двеста хиляди души сега са останали около двадесет хиляди. Може и по-малко. И тези хора имат една-единствена грижа през деня и през по-голямата част от нощта.

— И каква е тя? — побързах да попитам аз, усещайки, че Юрий се кани да направи драматична пауза.

— Идеята е от края на седемдесетте години — измъкна се ловко той. — Нали знаеш, че в нашата страна всички идеи бяха велики и широкомащабни. Преместване на реки, преместване на народи. Има дори проект за изкуствено слънце над Сибир. Секретен, естествено. Не се и опитвай да си представиш какво би станало, ако се бе осъществил. Както и да е. Тогава изниква един проект, пред който всички останали бледнеят и изглеждат като пясъчни замъци на брега на бурно море. Може ли да се моделира света така, че математически точно и марксистко-диалектически вярно да се прогнозира неговото развитие? Може ли да се направят вероятностни модели на развитие на света при различни политически и икономически ситуации, при различните действия, които предприемат нашите мъдри ръководители? Можеше ли например да не се прекратява Карибската криза? Как ще реагира западна Европа, ако повишим цената на газта? Ами ако излезем от ООН? Или пък дадем по-сериозна помощ на Чили? Какво ще стане, ако Солженицин не го изгоним, а го направим герой на СССР, или пък го премахнем? Какво ще предприемат САЩ, ако не отстъпваме в исканията си? И най-важното — може ли тези модели да са с висока степен на надеждност? Може, каза академик Тагавин. Може. Дайте ми само няколко суперкомпютъра и сто хиляди нобелови лауреати. С човешките ресурси, знаеш, никога не сме имали проблеми, с качеството им още по-малко. Дадоха му двеста хиляди. Е, внесохме малко и от България и Унгария. Компютрите си ги откраднахме. После се създаде град 424К. „К“-то вероятно значи компютър или комунизъм, и аз не помня точно. Знаем обаче, че тук се създаде най-великия компютърен модел на света, толкова точен, че той всъщност си беше самия свят. На него изпробвахме всякакви ситуации. Искате да разберете какъв ще е резултатът, ако обявите в ООН новите си оръжия,

или анексите Федералната република. Какво точно ще стане, ако сключите договор с Египет, ако скъсате всички договори за разоръжаване или ако, по дяволите всичко, натиснете онова тъпо червено копче? Моля. Заповядайте супер реалистичен, статистически достоверен и сетивно смазващ модел на всяко от вашите действия. Тук се проиграваха почти всички възможни варианти на развитие на света и как щяха да реагират нашите противници от другата страна на завесата на което и да е наше действие. Ако познавате историята на студената война от последните години, ще видите много примери на действия, които на пръв поглед са лишени от здрав разум. Да, но в моделите на 424К тези действия бяха логически най-възможните и исторически най-задължителните.

— Такъв модел не може да се направи — прекъснах го аз. — Вашият Кузма Прудков казваше, че никой не може да обхване необхватното. Светът е необхватен, с милиарди условности, вероятности и сложни континууми, които не някакъв си академик и супер компютри, а дори Бог не може да създаде повторно.

Юрий сви безразлично рамене.

— Ако искаш вярвай. Тагавин беше голям мозък. Факт е, че го направихме. Бяхме толкова добри, че дори забравихме материализма. Чувствахме се като богове, като картоиграч, който знае картите на противника. Знаехме какво ще стане със света, ако преместим една клечка дори. Ако един наш дипломат закъснее за среща например. Като в романа на Азимов. Помниш ли? „Краят на вечността“. Кастата на Вечните изчисляваше как да променят реалността с най-малка намеса. Понякога за някоя грандиозна промяна, като премахване на наркоманията в някое столетие, се стигаше след просто преместване на един предмет от едно място на друго. Или, както казва Азимов, с МНП постигаме МОР: с Минимална Необходима Промяна — Максимално Очаквана Реакция. Но както с повечето наши велики идеи, и с тази не стана точно така, както си мислехме, или по-точно я зарязахме до средата.

— Нали и аз точно това ти казах. Ако наистина тук сте се мъчили да моделирате света, е било пълна глупост. Да пресъздадете света! Ние не можем още времето да предскажем за два дни напред, а ти ми говориш за света. Пеперудата на Лоренц още дълго ще мъчи и

компютрите, и програмистите, и всички гадатели, предсказатели и футуролози, начело с твоя велик академик Тагавин.

— Това всъщност е минало — продължи Юрий. — И вече няма никакво значение дали моделите на света са били точни, дали са помогнали с нещо или не. Много от хората си заминаха, доста останаха. Цялата техника начело със суперкомпютрите си стоеше и чакаше някой да я използва за нещо по-велико от изследване на последиците от размахването на крилете на някаква си пеперуда и преместването на една клетка.

Тук се сетих, че беше започнал да ми разказва къде изчезват хората през деня. Изпих си минералната вода и премятах празната чаша безцелно между пръстите си.

— Искаш ли едно руско питие? — попита ме Юрий, явно неиздържаш на гледката на празната чаша.

— Водка ли? — подозрително попитах.

— Със запарка от зелен чай.

— Може — съгласих се аз, без да чакам да ме увещават повече. Юрий няколко минути прави разни фокуси зад бара и след това ми донесе красива стъклена чаша в метална поставка. Внимателно отпих. Беше наистина великолепно.

— И какво правят нобелистите сега?

— Какво ли? — Юрий отпи от своята чаша и за момент се потопи в аромата на зелен чай и спирт. — Какво правят хората в Комаровск ли?

— Да, какво правят хората в Комаровск, и защо през деня няма жив човек по улиците?

— Играят — каза Юрий и пак се гмурна в зеленото си творение.

— Играят — повторих глупаво аз.

— Да, играят.

— И на какво? На руска рулетка? — просташки се изхилих. Добре, че Юрий бе благородник. В някоя балканска кръчма за такива думи щяха да ми сцепят главата.

— Не — отвърна кротко той. — На играта ЖИВОТ.

Внимателно отпих от прелестната запарка. Вариации на тема „животът е игра“ бях чувал хиляди, повечето бяха скучни и досадни. Тези, които бяха добри, се превръщаха в бестселъри. Калдерон твърди, че животът е сън. Борхес му приглася. Хантини от

„Games&Amusement“ го нарича игра с лош сценарий, но с прекрасна графика.

— Знам само една игра с такова име. Математическо моделиране от петдесетте години.

— Няма нищо общо с това — каза Юрий. — Какво би направил, ако можеше да започнеш живота си отначало? Ако можеше да зададеш начални параметри на този свой втори живот?

— Не разбрах добре — признах си аз.

— Представи си, че можеш да се преродиш в някой друг, че можеш да си известен писател или артист, ако това ти е тайната несбъдната мечта, че можеш да си президент, цар, могъщ хан, княз велик или божествен фараон. Искаш ли да си нобелов лауреат, олимпийски шампион, откривател на природни тайни, компютърен гений, ловък касоразбивач, отвратителен пират? Блазни ли те животът на телевизионна звезда или на велик композитор? Искаш ли да си космонавт, геолог, полярен изследовател, редактор на най-четеното списание, талантлив композитор, астрофизик, дебнещ за сигнали от дълбините на космоса, локомотивен машинист, секретар на Виктор Юго, таен агент, генерал, богат безделник, палач, обслужващ гилотината, собственик на остров, откривателя на Троя, разрушителя на Троя, създател на сонати, фермер с голямо ранчо и щастливо голямо семейство, отруден работник с малко, но също щастливо семейство? Представи си, че можеш да си всеки, който си пожелаеш. Какво ще кажеш?

Нищо не можех да кажа, просто не знаех какво да кажа, а и да кажех нещо, щеше да прозвучи глупаво. Добре, че Юрий ми беше предложил това хубаво руско питие, та сега се правех, че съм зает с него, докато усилено се мъчех да схвана за какво става въпрос. Благороден човек.

— Всеки човек се надява, че може да изживее живота си отново така, както той иска. Е, тук, в Комаровск, хората го правят и изцяло са отдадени на това. Компютрите осигуряват свръхреалистични и достоверни модели за всеки. Открити са безопасни начини да се симулират тези модели в централната и периферна нервна система. Хората са си избрали свой втори живот и го живеят, или играят, с пълна сила. Това, което човек не е успял да постигне в този живот, нереализираните мечти, ненаписаните стихове, непокорените върхове,

несрещнатата, голямата, единствената, великата любов, тук може да се опита да постигне. Повечето хора късно осъзнават какво е трябвало да правят през живота си, ама наистина късно. Е, тук имат шанс да се поправят.

— Ама то не е наистина — смутолевих смаян аз.

— Какво значи „не е наистина“? — възрази Юрий. — Всичко е свръхреалистично и, както вече казах, сетивно смазващо. Моделът на живот е толкова реалистичен, че вече възникна философският въпрос — коя от двете реалности е истинската? Защото ако виртуалната, моделирана от компютрите не се отличава от истинската, то какво ни пречи да я наречем истинска? Впрочем, повечето хора в Комаровск изобщо не се вълнуват от този въпрос. Те са отдадени на единственото, най-великото занимание на този свят — играта Живот.

— Искаш да кажеш, че двадесет хиляди души живеят виртуално друг живот?

— С пълна сила. Старият живот вече не ги интересува. Те са му дали каквото е трябвало, и са взели от него каквото са могли. Сега искат да изваят мечтите си. Знаеш ли кой е най-големия виртуоз на цигулката там? — Юрий кимна с глава в неопределена посока.

Свих безпомощно рамене.

— Главният счетоводител Мишулин. Никога през живота си не е свирил на цигулка. Не на цигулка, на никакъв инструмент не е свирил. Но си е мечтаел за това. Може би дори не си е и мечтаел, просто е копнеел за нещо. И ето там, в играта Живот, той е най-великия. Описвайки Рая, Марк Твен казва, че там хората се оценявали не по това, което са свършили на Земята, а по това какви са били действителните им способности, дори и нереализирани. Така например най-прочутия пълководец в Рая бил не Александър Македонски или Ханибал, нито Бонапарт, а един скромен шивач, който цял живот не се бил отделил от работилницата си, но носел духа на велик водач. И в нашия Комаровск е така. Хора, които бяха началници и лидери, станаха фермери и писатели. Костя от 3-ти свръхтаен отдел, който не можеше да каже две думи без да заекне и да се изчерви, е популярен телевизионен водещ, гледан в двеста страни. Началникът на звено „Генни алгоритми“ е велик футболист, а Нася от службата за кадрови подбор е най-великия автор на любовни романи. Шишин пък е

нещо като Сорос там. Има не знам си колко банки и не знам си колко милиарда долара, евро и златни рубли.

— Но това са нереални пари — възразих аз. — Насън този Шишин може да притежава и Луната, но реално той си е един обикновен гражданин на Комаровск.

— Бъди спокоен — усмихна се Юрий. — Никой не страда от шизофрения. Хората живеят живота си така, както им се иска. Потопени в своя втори свят, те не забравят първия, но на него отделят все по-малко време толкова, колкото изискват биологичните нужди на организма. Затова можеш да ги видиш само по няколко часа привечер. Играта Живот вече се е превърнала в битие за тях...

Умът ми не го побираше това, което разказваше Юрий. Виждаше ми се ужасно глупаво и неистинско, и в същото време си спомнях мигове от живота си, които безумно исках да изживея отново, и то по съвсем друг начин. Всеки биологичен вид рано или късно се изправя пред проблем, който засяга неговото съществуване. Видът, който се приспособи най-добре, получава нов шанс за развитие, но вече преобразен и имащ малко общо с предишния биологичен вид. Човекът като такъв вид няма по-големи шансове за приспособяване от другите видове. Приспособяването му към околната среда е ужасно трудно и от гледна точка на природното счетоводство крайно нерентабилно. Като социален вид, единственият засега, той обаче намира изключително хитро решение. Вместо да се приспособява към промените в околната среда, той просто приспособява средата към себе си. Дори философите космисти говорят за креативна дейност на ниво вселена, когато самият човек ще се слее с пространството и времето и ще формира вселената според своите изисквания и желания. Има обаче и друг вариант, който сега видях отчетливо в Комаровск. Защо вместо да се приспособява към околната среда, която знаем, че никак не е благосклонна към хората, или пък да полага неимоверни усилия да я приспособява към себе си, човек не си създаде изкуствена такава, в която може да е бог или поне да премахне досадните ограничения на собствената си реалност. Но защо трябва да копира реалността? Срамежливият Костя от 3-ти свръхсекретен може и да се е изявил като супер водещ в

неговия си свят, но така той просто повтаря нашия с всичките му проблеми и недостатъци природни и социални. Защо?

— Да бе, Юрий. Защо? — повторих гласно мислите си аз. — Цялата работа ми мирише на психиатрия. Извинявай, че ти го казвам, но не може да впрегнеш невероятни открития и труда на хиляди хора, за да избиваш комплексите си. Сигурно има възможност за хиляди други приложения, за някакви невероятни модели и реалности, за милион различни неща, а не просто да си моделираш света такъв, какъвто е, и ти да си там, пък бил и цар. Какво отличава този ваш свят или играта Живот, както казваш, от мистичното потапяне в разказа на сладкодумния певец вечер край племенния огън, от потъването в света на някоя книга, когато ти си героя, героят си ти и измислица и реалност стават едно, или от катарзисното изживяване на някой филм, пиеса, балет или опера? Какво ги отличава? Само техниката на въздействие. Нищо друго. Нали?

— Може и да си прав — съгласи се Юрий и наля отново от божествената зелена запарка. — Човек явно е такова същество, и историята на неговото развитие е история именно на тези техники на въздействие. Техники и методи, които, развивайки се, се отричат взаимно. Нали си спомняш: киното ще погуби театъра, компютъра — книгите, виртуалната реалност — истинската. А всъщност книгите, или по скоро — книгопечатането, слагат край на една от първите техники, както ти казваш, за създаване на друга реалност — фолклора. Е, книгата зло ли е? Рожба на дявола ли е? Или си е част от неизбежното човешко развитие? Този град може би прилича на първата Гутенбергова библия. Създадена с една цел, а много скоро се получили съвсем други резултати. Не обвинявай хората, че искат да играят, че искат да бъдат други, че почти са объркали реалния си живот с играта. Те са такива. Може би техните деца ще открият в тези изкуствени реалности някакъв друг смисъл, непонятен и тайнствен за нас. Това не е просто копиране на външния свят, там има модели, които надхвърлят обикновената представа за света такъв, какъвто го разбираме и усещаме, и колкото и да ти ги обяснявам, умът ти няма да го побере.

— Ако изобщо имат деца — промърморих аз и изпих ароматното си питие до дъно. — Налей още по едно — предложих на Юрий и той охотно се съгласи.

Аз се мъчех да го убедя, че това не е нормален живот, че това е летаргичен сън, че това е град от хиляди донкихотовци, сътворили си свят от вятърни мелници и прекрасни Дулцинеи и нехаещи за реалния живот, че това си е вид социален онанизъм, не вещаещ нищо добро за човечеството, и къде, по дяволите, остава космосът и безкрайните тайни на вселената, че човечеството е екстравертно, а не интравертно, и нашият път е към звездите, а не към вечния сън на изкуствените светове. Той се съгласяваше с мен, кимаше с глава и пак ми разказваше за разни ивановци и маруси, които не знам си какви станали и не знам си какво постигнали там, в играта Живот, а тук в не-играта живот просто си пропилявали дните. Ей така си говорихме цяла нощ и аз покрай всичките си пледоарии се сецах за ненаписаните си книги, за неизвършените си пътешествия, за несрещнатите си приятели и ненаправените открития, за ненаучените науки, неразкритите загадки, неполучените отговори и вечните си мечти. Сецах се за всички онези тайнствени и прекрасни отклонения от пътя на тъпия ми живот, по които никога, ама никога нямаше да тръгна, и следователно никога нямаше да извървя, и ми ставаше тъжно и страшно, и сладко, и смешно, и се наливах с отвратителното питие на този Юрий, а светът ставаше все по-голям и по-голям, докато накрая ме лапна, сдъвка ме и дали ме изплю или не, не помня.

На другата сутрин ме събуди чукане по вратата. Трябваше ми малко време да се осъзная. Бях си легнал с дрехите. Пооправих се горе-долу и мърморейки — сега, сега — отворих. Беше една от стюардесите.

— След половин час пред входа, господине — лъчезарно ме осведоми тя. — Полетът е в дванайсет часа. Моля, не закъснявайте.

Може и да съм ѝ отговорил нещо, но едва ли ме е разбрала. С този надебелял език. Преоблякох се, приготвих си багажа и се отправих към рецепцията. Долу се бяха събрали другите пътници от полета и вече се качваха в автобуса, който беше спрял пред входа на хотела. Нямаше нито един човек от персонала. Само на рецепцията стоеше вчерашният мъж. Сега не медитираше, а равнодушно наблюдаваше облегнат на плота. С какво ли се е занимавал преди?

Дали участва в играта Живот? Какъв ли е там? Може би философ, или мрачен древен жрец? Оставих чантата и помолих стюардесата да ме изчака малко. В дъното на коридора светеха мъглявите надписи на бара. Влязох. Юрий седеше на един стол зад плота и този път нищо не правеше. Просто си стоеше в празния, тих салон и гледаше нанякъде. Дали пък и той не медитираше?

— Здравсти — поздравих аз. — Тръгваме. След десетина минути.

— Искаш ли чай? — попита той.

— Само не зелен и без добавки.

— Хубав черен руски чай.

Юрий ми наля в красива порцеланова чаша и бавно я постави пред мен. Отпих внимателно. Вълни на облекчение тръгнаха по всички клетки на тялото и по всяко кътче на душата ми.

— Великолепен е — искрено казах аз. — Искам нещо да те питам преди да тръгна.

— Питай — великодушно разреши Юрий.

— Ти... Всъщност... Е... е... Играл ли си там?

— В играта Живот ли? Разбира се.

— Ами сега? Извинявай, че те разпитвам. Сега играеш ли?

— Не, не се притеснявай. Всичко е нормално. Играх, както всички в Комаровск, и както за много други, така и за мен играта на моя втори живот свърши.

— Как така?

— Просто така. Умрях.

— Умря ли? — втрещих се аз. — Нали ти си програмираш живота, както си искаш: какъв да бъде, как да протече. И какво значи „умрях“, нали е компютърна симулация, може да започне отначало или да се продължи.

— Не може — каза Юрий и за момент в очите му се появи онази тъга, която бях мярнал първата вечер. — Когато умреш там, умираш завинаги. Не можеш да започнеш отначало, нито да продължиш. Някакви мозъчни и невронни проблеми възникват при тази смърт в играта Живот. Второ влизане в изкуствената реалност може да доведе до смърт и в настоящата. Повечето хора след такъв случай напускат града, аз обаче останах.

— Боже господи — изтърсих аз.

Усещах се ужасно, сякаш Юрий действително беше умрял. Не знаех много за този човек, какъв е бил във втория си живот, още по-малко в първия, но усещах неимоверната му болка и тъга. Допих си чая и станах. Стиснахме си ръцете и преди да изляза, го попитах:

— А какъв беше там? — и имитирайки го, кимнах с глава в неопределена посока.

— Космонавт — отвърна Юрий. — А нали знаеш, че те не живеят дълго.

След час самолетът излетя. Времето беше ясно и под нас Комаровск се виждаше в цялата си обикновеност. Направихме плавен завой над него и оставяйки го заедно с двайсетте му хиляди жители, които сега кой знае с какво се занимаваха там, във великата игра Живот, поехме към нашите си цели.

Колин Макивиди твърди, че разликата между мезолитното селище и първите селища на неолита, времето, когато хората са открили земеделието и занаятите, е шокираща. Вероятно тези първи селища на възникналия в днешен Близък изток неолитен бит са изглеждали свръхреволюционни за мезолитна Европа и Азия. Те навярно са се различавали от дотогавашните човешки поселения повече, отколкото от съвременните градове, независимо от колосалното развитие на човечеството оттогава досега. Тази разлика е била толкова огромна, защото са носели наченките на едно ново развитие, по което тръгва човешката цивилизация и което ние продължаваме. Може би и Комаровск е именно едно такова поселище на бъдещето, мислех си аз, което е безкрайно непонятно и дори страшно за нас, но носи в себе си зародиша на новото развитие. И така, както първите неолитни селища преди хиляди години невъзвратно са се различавали от всичко създадено дотогава от Хомо Сапиенс, така и Комаровск е плашещо различен от обикновения свят, в който живеем. А може пък да е просто една огромна психиатрична клиника. Кой знае?

Отпуснах се в удобното кресло, погледнах за последно изчезващия зад хоризонта град Комаровск, бивш секретен 424К, и

извадих книгата, която бях купил преди да напусна хотела, от странния мъж на рецепцията. Казваше се „Виртуални светове или играта «Живот» без онтологична защита“ от академик Юрий Тагавин. Отзад на корицата ме гледаше Юрий, с изискан костюм, бяла риза и елегантна папионка. Усмивката му разкриваше прекрасни зъби, които, както биха отбелязали Илф и Петров — растяха не един до друг, а през един.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.